

TARİHSEL BİR FİĞÜRDEN ÇOCUK KAHRAMANA: SELAHADDİN ÇİZGİ DİZİSİNDE ROL MODEL İNŞASI

From a Historical Figure to a Child Hero: The Construction of a Role Model in the Saladin Animated Series

Muhammed Emin ŞİMŞEK

Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye

Assist. Prof. Dr., Gaziantep Islamic Science and Technology University, Faculty of Theology, Department of Religious Education, Gaziantep, Türkiye

muhammedemin.simsek@gibtu.edu.tr.com <https://orcid.org/1234-1234-1234-1234>

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/ Received: 02.02.2026

Kabul Tarihi/Accepted: 29.06.2026

Yayın Tarihi/Published: 30.06.2026

İntihal Taraması/Plagiarism Detection: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi/This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited

Telif/Copyright: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi/Published by Çukurova University Faculty of Divinity, 01380, Adana, Türkiye.

Tüm Hakları saklıdır / All rights reserved.

TARİHSEL BİR FİĞÜRDEN ÇOCUK KAHRAMANA: SELAHADDİN ÇİZGİ DİZİSİNDE ROL MODEL İNŞASI

From a Historical Figure to a Child Hero: The Construction of a Role Model in the Saladin Animated Series

Öz

Bu araştırma, tarihsel bir şahsiyet olan Selahaddin Eyyûbî'nin çocuklara yönelik bir çizgi dizide nasıl yeniden kurgulandığını ve çocuk izleyicinin özdeşim kurabileceği bir kahramana nasıl dönüştürüldüğünü incelemektedir. Araştırmanın korpusunu Selahaddin çizgi dizisinin 26 bölümü oluşturmaktadır. Nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen çalışmada doküman incelemesi ve içerik analizi kullanılmıştır. Bölümlerde Selahaddin karakterinin kişilik özellikleri, karşılaştığı sorunlar karşısındaki tutumu, diğer karakterlerle kurduğu ilişkiler ve anlatı içindeki dönüşümü incelenmiştir. Bulgular, Selahaddin'in yalnızca tarihsel ve askerî kimliğiyle değil, cesaret gösteren, sorumluluk alan, arkadaşlarını koruyan, sorunlar karşısında çözüm üreten ve davranışlarının sonuçlarıyla yüzleşen bir çocuk kahraman olarak yapılandırıldığını göstermektedir. Karakterin kusursuz ve ulaşılmaz bir figür şeklinde sunulmadığı, hata yapan, öğrenen ve zamanla olgunlaşan bir kişilik olarak işlendiği belirlenmiştir. Bu anlatım biçimi, çocuk izleyicinin karakterle duygusal bağ kurmasını ve onun davranışlarını gözlem yoluyla değerlendirmesini kolaylaştırmaktadır. Sonuç olarak çizgi dizinin, tarihsel bir şahsiyeti çocuk dünyasına uygun biçimde yeniden yorumladığı, Selahaddin'i özdeşim kurulabilir bir rol modele dönüştürdüğü ve karakter inşasını olay örgüsü, davranışlar ve kişiler arası ilişkiler üzerinden gerçekleştirdiği değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Rol Model, Karakter İnşası, Çocuk Kahraman, Selahaddin.

Abstract

This study examines how Saladin, as a historical figure, is reconstructed in an animated series for children and transformed into a child hero with whom young viewers can identify. The corpus of the study consists of 26 episodes of the animated series *Saladin*. Designed within a qualitative research framework, the study employs document analysis and content analysis. The analysis focuses on Saladin's personality traits, his responses to the problems he encounters, his relationships with other characters, and his development throughout the narrative. The findings indicate that Saladin is portrayed not only through his historical and military identity but also as a child hero who displays courage, assumes responsibility, protects his friends, develops solutions to problems, and faces the consequences of his actions. The character is not presented as a flawless or unattainable figure. Rather, he is depicted as an individual who makes mistakes, learns from experience, and gradually matures. This mode of representation enables young viewers to establish an emotional connection with the character and to evaluate his actions through observation. In conclusion, the series reinterprets a historical figure in a manner appropriate to the world of children, transforms Saladin into an identifiable role model, and constructs his character through plot, behavioral patterns, and interpersonal relationships.

Keywords: Religious education, role model, character formation, child hero, Saladin.

GİRİŞ

Görsel-işitsel materyaller, çocukların davranışları, toplumsal rolleri ve tarihsel şahsiyetleri anlamlandırmalarında giderek daha etkili araçlar hâline gelmektedir. Özellikle çizgi film ve animasyonlar, olayları yalnızca sözlü bilgi biçiminde aktarmamakta, karakterlerin tercihleri, ilişkileri, sorunlarla başa çıkma biçimleri ve davranışlarının sonuçları üzerinden çocuklara gözlemlenebilir örnekler sunmaktadır.¹ Görsel ve işitsel unsurların anlatı, karakter ve hareketle birleşmesi, bu yapımları çocukların dikkatini çeken ve özdeşim kurmalarına imkân sağlayan önemli eğitim materyallerine dönüştürmektedir.²

Çizgi filmlerin çocuk üzerindeki etkisi yalnızca açık biçimde verilen mesajlarla sınırlı değildir. Çocuk izleyici, karakterin ne söylediğinin yanı sıra nasıl davrandığını, güçlükler karşısında hangi kararları verdiğini, diğer kişilerle nasıl ilişki kurduğunu ve davranışlarının ne tür sonuçlar doğurduğunu da izlemektedir. Bu süreç, karakterlerin çocuk açısından birer davranış modeli hâline gelmesine imkân vermektedir.³ Bu nedenle çizgi filmlerdeki kahramanların incelenmesi, yapımda hangi kavramların veya temaların bulunduğu belirlenmesinden daha geniş bir çerçeveyi gerektirmektedir. Karakterin anlatı boyunca nasıl kurulduğu, hangi özelliklerle tanımlandığı ve izleyicinin özdeşim kurabileceği bir figüre nasıl dönüştürüldüğü de değerlendirilmelidir.

Çocukluk dönemi, kişiliğin, tutumların ve davranış eğilimlerinin biçimlenmeye başladığı önemli bir gelişim evresidir.⁴ Bu dönemde çocuklar aile üyeleri, öğretmenler ve yakın çevrelerindeki kişilerin yanı sıra medya içeriklerinde karşılaştıkları karakterlerden de etkilenebilmektedir. Kahramanın cesaret göstermesi, sorumluluk alması, arkadaşlarını koruması, hatalarından ders çıkarması veya çatışmaları çözme biçimi, çocuk açısından gözlemlenebilir davranış örnekleri oluşturmaktadır. Bu yönüyle çocuk yapımlarındaki karakterler, yalnızca anlatıyı ilerleten kurmaca kişiler değil, aynı zamanda belirli kişilik özelliklerini ve davranış biçimlerini temsil eden modellerdir.⁵

Din eğitimi de yalnızca dinî bilgi ve kavramların aktarımından ibaret değildir. Çocuğun dinî ve ahlaki gelişimi, gözlemlediği davranışlar, karşılaştığı örnek şahsiyetler ve özdeşim kurduğu modellerle yakından ilişkilidir. Özellikle tarihsel ve dinî şahsiyetlerin çocuklara yönelik yapımlarda nasıl temsil edildiği, çocuğa nasıl bir insan, lider ve inanan profili sunulduğunu anlamak bakımından önem taşımaktadır. Bununla birlikte medya içerikleri çocukların dinî kavramları ve tarihsel şahsiyetleri sağlıklı biçimde tanımalarına katkı sunabileceği gibi, eksik, tek yönlü veya çocuğun gelişim düzeyine uygun olmayan temsiller de üretebilmektedir.⁶ Bu nedenle söz konusu yapımların yalnızca eğlendirici veya bilgilendirici içerikler olarak değil, karakter ve kimlik modelleri sunan anlatılar olarak da incelenmesi gerekmektedir.

Literatürde çizgi film ve animasyonları din ve değer eğitimi açısından inceleyen çalışmaların önemli bir kısmı, yapımlarda yer alan davranışların, dinî-kültürel unsurların ve çocuklara sunulan mesajların belirlenmesine odaklanmaktadır.⁷ Millî ve evrensel unsurlar bakımından gerçekleştirilen bir içerik analizinde, incelenen yapının farklı davranış ve kültürel

¹ Suat Aydın, "Din ve Değerler Eğitimi Açısından 'Bilal: Özgürlüğün Sesi' Animasyon Filminin İncelenmesi", *İlahiyat Akademi* 21 (29 Haziran 2025), 412.

² Rabia Yıldırım, "Din ve Değerler Eğitimi Açısından 'Tay' Animasyon Sinema Filminin İncelemesi", *İlahiyat Akademi* 16 (31 Aralık 2022), 65.

³ Şener Şentürk-Ayfer Keskin, "Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Milli ve Evrensel Değerler Açısından Değerlendirilmesi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20 (05 Nisan 2019), 11-12.

⁴ Semra Çinemre, "Diyanet TV Çizgi Filmlerinin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğretim Programında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi", *Değerler Eğitimi Dergisi* 19/41 (25 Haziran 2021), 231-233.

⁵ Fitria Septianti - Nur Hafidz, "Strengthening Children's Religious And Moral Values In Shamil And Dodo Cartoon Film", *Child Education Journal* 3/1 (2021), 76.

⁶ Yıldırım, "Din ve Değerler Eğitimi Açısından 'Tay' Animasyon Sinema Filminin İncelemesi".

⁷ Hamdanah Surawan - Noor Fahmi, "Cartoon Film As A Medium of Moral Education for Early Children", *Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini* 7/4 (2023), 4423-4427.

temaları karakterler ile olay örgüsü üzerinden sunduğu, evrensel nitelikteki unsurların millî unsurlara göre daha görünür olduğu belirlenmiştir.⁸ Bununla birlikte bazı araştırmalar, çizgi filmlerdeki dinî temsillerin gündelik hayatla ilişkisini ve çocuklara nasıl bir din anlayışı sunduğunu eleştirel biçimde incelemiştir. Kaya ve Atuk, açık dinî sembollere yer verilmesine rağmen bu sembollerin çoğunlukla yaşlı karakterlerle ve klişe anlatımlarla sınırlandırıldığını, dinin gündelik yaşamdan ayrıştırıldığını belirtmiştir. Ayrıca bireycilik, şöhret, teknoloji ve maddiyatın örtük biçimde öne çıkarılmasının, çocukların dinî ve ahlaki tutumlarının biçimlenmesini olumsuz etkileyebileceği ifade edilmiştir.⁹

Aydın'ın nitel incelemesinde, karakterlerin sözleri ve davranışları aracılığıyla farklı ahlaki tutumların sunulduğu, bazı olumsuz davranışların ise izleyicide farkındalık oluşturacak şekilde anlatıya dâhil edildiği belirlenmiştir. Çalışmada ibadet ve dinî sembollerin sınırlı kullanılması da yapımın dinî içeriği bakımından bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir.¹⁰ Yıldırım ise incelenen yapımın çocuklara uygun bir anlatım dili kullandığını, karakterler arasındaki ilişkilerde özür dileme, teşekkür etme, sabırlı davranma ve yardımlaşma gibi sosyal davranışların öne çıktığını ortaya koymuştur.¹¹

Bazı araştırmalar yerli çizgi filmlerin kültürel unsurlar ile dinî içerik arasında nasıl bir ilişki kurduğuna yoğunlaşmıştır. Yorulmaz ve Tanrıverdi, Keloğlan çizgi filminde yerli kültüre ilişkin unsurlar bulunmakla birlikte İslamî içeriğin sınırlı kaldığını, Şamanizm ve batıl inançlarla ilişkilendirilebilecek öğelerin ise daha görünür olduğunu belirtmiştir.¹² Çinemre'nin çalışmasında yapımdaki davranış ve olaylar din eğitimi programıyla ilişkili olarak incelenmiş, bazı dinî-ahlaki tutumların bölümler arasında dengeli biçimde işlenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık yerli kültür unsurlarının ve peygamber kıssalarından yararlanan anlatımın, çocuklara sunulan içeriği desteklediği ifade edilmiştir.¹³ Septianti ve Hafidz de dinî inanç, ibadet, temizlik ve çevreyle ilişkilendirilen tutumların eğlenceli ve anlaşılır bir anlatımla sunulduğunu, söz konusu yapımın aile ve okul ortamındaki din eğitimi destekleyebilecek nitelikte olduğunu belirtmiştir.¹⁴

Ay ve Yangil'in çalışması, çizgi filmdeki karakter davranışlarının belirli temalar etrafında yoğunlaştığını, bazı tutumların ise anlatı içinde daha sınırlı kaldığını göstermiştir.¹⁵ Benzer biçimde Ateş, Durmuşoğlu Saltalı ve Asit, incelenen yapımda eğitim programlarında yer alan davranış ve tutumların büyük ölçüde temsil edildiğini, ancak toplumsal ilişkiler ve birlikte yaşama açısından önem taşıyan bazı unsurların daha sınırlı işlendiğini ortaya koymuştur.¹⁶ Kocaman ve Uslu ise Ramazan ayını konu edinen yapımda dinî içeriğin geleneksel ve kültürel öğelerle desteklendiğini, karakterlerin ilişkileri üzerinden paylaşma ve dayanışma biçimlerinin görünür hâle getirildiğini belirtmiştir.¹⁷

⁸ Şentürk - Keskin, "Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Milli ve Evrensel Değerler Açısından Değerlendirilmesi", 05 Nisan 2019.

⁹ Ayşe Emre Kaya - Fatma Gökçen Atuk, "Çocuklarda Din Dilinin Oluşturulması: Çizgi Filmler Örneği", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7/12 (15 Mart 2020), 51-92.

¹⁰ Aydın, "Din ve Değerler Eğitimi Açısından "Bilal".

¹¹ Yıldırım, "Din ve Değerler Eğitimi Açısından "Tay" Animasyon Sinema Filminin İncelemesi".

¹² Bilal Yorulmaz - Mukaddes Zikra Tanrıverdi, "Din ve Değerler Eğitimi Açısından Keloğlan Çizgi Filminin Değerlendirilmesi", *Sinema ve Din*, (2015), 29-51.

¹³ Çinemre, "Diyanet TV Çizgi Filmlerinin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğretim Programında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi".

¹⁴ Septianti - Hafidz, "Strengthening Children's Religious And Moral Values In Shamil And Dodo Cartoon Film".

¹⁵ Hamide Ay - M. Kürşad Yangil, "KRAL ŞAKİR ÇİZGİ FİLMİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ", *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 14/2 (31 Aralık 2021), 45-60.

¹⁶ Mehmet Ali Ateş vd., "Pisi Çizgi Filminin İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi", *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 25 (29 Ocak 2021), 506-522.

¹⁷ Rumeysa Uslu - Kasım Kocaman, "Ramazan Tayfa Çizgi Filminin Din ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi", *Talim* 5/2 (31 Aralık 2021), 128-142.

Bazı çalışmalar çizgi filmlerde çocuklara sunulan olumsuz davranış örneklerine ve bunların muhtemel etkilerine odaklanmıştır. Cebeci ve Demir, Rafadan Tayfa ile Doraemon'u karşılaştırmalı olarak incelemiş, Doraemon'da sihir, zorbalık ve şiddet içeren davranışların daha yoğun biçimde kullanıldığını ve bu anlatımın çocukların dinî tasavvurları ile şiddete yönelik tutumları bakımından risk taşıyabileceğini vurgulamıştır. Rafadan Tayfa'da olumsuz örneklerin daha sınırlı olduğu, ancak çevreye zarar verme gibi bazı davranışların anlatı içinde fark edilmeden normalleştirilebileceği ifade edilmiştir.¹⁸

Bu çalışmalar, çizgi film ve animasyonlarda yer alan dinî-kültürel unsurlar, karakter davranışları ve çocuklara yöneltilen açık ya da örtük mesajlar hakkında önemli bulgular sunmaktadır. Bununla birlikte araştırmaların çoğu, belirli unsurların yapımda bulunup bulunmadığını veya ne ölçüde temsil edildiğini belirlemeye yönelmiştir. Bir karakterin anlatı boyunca nasıl geliştirildiği, kararları, ilişkileri ve sorun çözme biçimi üzerinden nasıl kahramanlaştırıldığı ve çocuk izleyicinin yakınlık kurabileceği bir rol modele nasıl dönüştürüldüğü ise sınırlı biçimde ele alınmıştır.

Selahaddin Eyyûbî, Eyyûbîler Devleti'nin kurucusu ve ilk hükümdarıdır. Haçlılara karşı yürüttüğü mücadele ve 1187 yılında Kudüs'ü yeniden fethetmesi, onun İslam tarihinin önde gelen şahsiyetlerinden biri hâline gelmesini sağlamıştır. Askerî ve siyasi başarılarının yanı sıra adalet, merhamet, cömertlik ve affedicilikle anılması, Selahaddin'in tarihsel hafızada örnek bir şahsiyet olarak yer edinmesinde etkili olmuştur.¹⁹ Bununla birlikte tarihsel bir şahsiyetin çocuklara yönelik bir çizgi diziyeye aktarılması, tarihsel bilgilerin yalnızca sadeleştirilmesi anlamına gelmemektedir. Bu süreçte şahsiyetin hangi özelliklerinin seçildiği, hangi tutumlarının öne çıkarıldığı, çocukluk veya gençlik döneminin nasıl kurgulandığı ve tarihsel kimliğinin çocuk izleyiciye uygun bir kahraman kimliğine nasıl dönüştürüldüğü önem kazanmaktadır.

Çizgi dizide Selahaddin'in tarihsel kimliği, çocukların yakınlık kurabileceği genç bir kahraman biçiminde yeniden yorumlanmaktadır. Karakterin arkadaşlarıyla ilişkileri, karşılaştığı güçlükler, verdiği kararlar ve anlatı boyunca geçirdiği gelişim, onun rol model niteliğinin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu araştırmada karakterin davranışlarında ortaya çıkan cesaret, sorumluluk, merhamet veya adalet gibi özellikler, ayrı değer kategorilerinin sıklığını belirlemek amacıyla değil, Selahaddin'in nasıl bir kahraman ve rol model olarak yapılandırıldığını açıklamak amacıyla ele alınmaktadır.

Bu araştırma, Selahaddin'in çocuk izleyiciye nasıl bir kahraman ve rol model olarak sunulduğunu incelemektedir. Dizinin seçilmesinde, tarihsel bir şahsiyeti çocukların yakınlık kurabileceği bir karaktere dönüştürmesi ve karakterin farklı durumlar karşısındaki tutumlarını bütünlüklü bir anlatı içinde sunması etkili olmuştur.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Selahaddin karakteri hangi özellikler üzerinden bir kahraman ve rol model olarak inşa edilmektedir?

Karakterin olaylar karşısındaki tutumları, kararları ve diğer kişilerle kurduğu ilişkiler nasıl sunulmaktadır?

Selahaddin'in tarihsel kimliği, çocukların yakınlık kurabileceği bir çizgi kahramana nasıl uyarlanmaktadır?

¹⁸ Suat Cebeci - Recep Demir, "Çizgi Filmler Çocuklara Neyi Vaat Ediyor?", *Diyanet İlmi Dergi* 54/1 (16 Nisan 2018), 139-170.

¹⁹ Sir Hamilton Gibb, *The Life of Saladin: From the Works of Imad ad-Din and Baha ad-Din* (London: Oxford University Press, 1973), 4-7.

1. YÖNTEM

1.1. ARAŞTIRMA KORPUSU

Araştırmanın korpusunu *Selahaddin* adlı çizgi dizinin 26 bölümden oluşan sezonu oluşturmaktadır. Dizide Selahaddin Eyyûbî'nin hayatı kronolojik bir biyografi biçiminde anlatılmamakta, karakter ailesi ve arkadaşlarıyla birlikte karşılaştığı tehlikeler, haksızlıklar, anlaşmazlıklar ve toplumsal sorunlar içinde sunulmaktadır. Tarık ve Enise gibi yan karakterler de Selahaddin'in ilişkilerini, kararlarını ve farklı durumlar karşısındaki tutumlarını değerlendirmeye imkân veren anlatı unsurları olarak yer almaktadır.

1.2. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi ve nitel içerik analizi kullanılarak yürütülmüştür. Doküman incelemesi, araştırma problemiyle ilişkili yazılı, görsel ve işitsel materyallerin sistemli biçimde incelenmesini ve yorumlanmasını kapsamaktadır.²⁰ Dizinin bölümleri önce Arapça özgün sürümünden, ardından Türkçe dublajından izlenmiştir. Arapça sürüm, diyalogların özgün anlamını ve anlatının bağlamını değerlendirmek amacıyla temel alınmış, Türkçe dublaj ise anlatım farklılıklarını karşılaştırmak ve diyalogları sistemli biçimde incelemek için kullanılmıştır.

Veri çözümlemesinde kayıt birimi olarak sahne esas alınmıştır. Belirli bir zaman, mekân veya olay bütünlüğü içinde gelişen anlatı kesiti bir sahne olarak kabul edilmiştir. Kodlama sürecinde Selahaddin'in olaylar karşısındaki tutumları, kararlarının gerekçeleri, sorun çözme biçimi, diğer karakterlerle kurduğu ilişkiler, sorumluluk üstlenmesi, güç kullanımındaki tercihleri ve davranışlarının sonuçları dikkate alınmıştır. Diyaloglar, davranışlar ve sahnenin anlatı içindeki bağlamı birlikte değerlendirilmiştir.

İlk aşamada araştırma sorularıyla ilişkili sahneler betimleyici kodlarla çözümlenmiştir. İkinci aşamada benzer kodlar karşılaştırılarak karakterin sunumunda öne çıkan özellikler altında bir araya getirilmiştir. Her kategori için tanım, kapsama alınma ölçütü ve örnek sahneler belirlenmiş, kodlar veri setinin tamamı üzerinde yeniden gözden geçirilmiştir. Araştırma, dizinin anlatı yapısı ve karakter sunumuyla sınırlı olup çocuk izleyiciler üzerindeki doğrudan etkiyi ölçmemektedir.

2. BULGULAR

Bulgular bölümündeki başlıklar, Selahaddin'in olaylar karşısındaki tutumları, kararları, diğer karakterlerle kurduğu ilişkiler ve davranışlarının sonuçlarının sahne bazında kodlanmasıyla oluşturulmuştur. Benzer anlam taşıyan kodlar bir araya getirilerek daha üst düzey temalara ulaşılmıştır. Bu başlıklar, karakterin anlatı boyunca tekrar eden özelliklerini ve davranış biçimlerini yansıtmaktadır.

2.1. DOSTLUK, GÜVEN VE BAĞLILIK

Dizi boyunca Selahaddin'in arkadaşlarıyla kurduğu ilişkiler, karakterinin belirgin yönlerinden birini oluşturmaktadır. Bu ilişkiler güven, bağlılık, yardımlaşma ve birlikte hareket etme üzerine kuruludur. Selahaddin, arkadaşlarını zor durumda yalnız bırakmayan, kendisine duyulan güveni önemseyen ve verdiği sözleri yerine getiren bir karakter olarak sunulmaktadır. Dostluk ile sadakat bu çerçevede birbirini tamamlayan iki unsur hâline gelmektedir. Dostluk ilişkisi kurarken sadakat, bu ilişkinin güçlükler karşısında korunmasını sağlamaktadır.

Selahaddin ve Tarık arasındaki bağ, anlatıda güven ve aidiyet duygusunu taşıyan temel ilişkilerden biridir. Bölüm 24, 24:06; Tarık'ın "Sen benim dostumsun, ailemsin. Yalnız değilim." sözü, arkadaşlık bağının karakterler için güçlü bir dayanışma alanı oluşturduğunu göstermektedir.

²⁰ Ali Yıldırım-Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013), 217-231.

Bölüm 3, 16:07; Enise'nin "Benim ona güvenim tamdır." ifadesi, Selahaddin'in çevresindeki kişiler tarafından güvenilir biri olarak kabul edildiğini göstermektedir. Bölüm 2, 17:53'te Enise'nin "Yine de dostlarıma güveniyorum" demesi ise bu güvenin belirsizlik ve tehlike anlarında da sürdüğünü ortaya koymaktadır.

Bölüm 1, 13:46, Selahaddin'in "Yapabileceğim tek şey var, o da dostuna yardım etmek..." cümlesi, onun arkadaşlık anlayışının davranışa dayandığını göstermektedir. Selahaddin için dostuna yardım etmek, ilişkiye karşı duyduğu bağlılığın doğal sonucudur. Bölüm 13, 14:28; Selahaddin'in "Üzgünüm, bunu yapamam... Dostlarım orada, onlara yardım getireceğime güveniyorlar." sözleri de arkadaşlarının kendisine duyduğu güvenin kararlarında belirleyici olduğunu göstermektedir. Bu sahnelerde Selahaddin, verdiği sözü yerine getiren ve arkadaşlarını yarı yolda bırakmayan bir kahraman olarak öne çıkmaktadır.

Dostluk ilişkilerinin sürdürülmesinde doğruluk ve açıklık da önemli bir yer tutmaktadır. Bölüm 4,18:41; Selahaddin'in "Bana bir daha asla yalan söyleme dostum." uyarısı, güveni zedeleyen davranışlara karşı açık bir tavır aldığını göstermektedir. Selahaddin, arkadaşına bağlılığını sürdürürken ilişkinin devamı için dürüstlüğü gerekli görmektedir. Bölüm 5, 08:16'da "ardından eski dostu... her yerde dostları var" ifadesi, geçmişte kurulmuş her ilişkinin güvenilir olmayabileceğine işaret etmektedir. Bu durum, Selahaddin'in insanlara yaklaşımında ihtiyatlı davranmasını ve güveni kişilerin tutumları üzerinden değerlendirmesini gerektirmektedir. Anlatıda bağlılık, kişilerin sözleri kadar davranışlarıyla da sınanmaktadır.

Dostluk ve sadakat, onur ve aidiyet anlayışıyla da ilişkilendirilmektedir. Bölüm 5'te 08:03'te Zehra'nın "Ben bir suçluyum vatan haini değil" savunması, yapılan yanlış ile ait olunan topluluğa ihanet etme arasında ayırım kurulduğunu göstermektedir. Bölüm 14, 10:42'de "Allah bize bilge ve merhametli bir dostluk nasip etti" ifadesi, arkadaşlık ilişkisini dinî ve ahlaki bir çerçeveye yerleştirmektedir. Dostluk burada merhamet, iyilik ve sorumlulukla birlikte ele alınmaktadır. Bölüm 23, 06:40; Enise'nin "Güvenini bir gün kazanacağım... sana yalnızca dostluk elimi uzatabilirim" cümlesi ise güvenin yeniden kurulabileceğini göstermektedir. Bunun için zaman, emek ve tutarlı davranış gerekmektedir.

Bütün olarak değerlendirildiğinde dostluk, güven ve bağlılık Selahaddin'in karakterinin ilişkiler içinde şekillenen yönlerini oluşturmaktadır. Arkadaşlarını koruması, kendisine duyulan güveni önemsemesi, verdiği sözlerin arkasında durması ve güveni zedeleyen davranışlara karşı tavır alması, onun güvenilir ve sorumluluk sahibi bir kahraman olarak sunulmasını sağlamaktadır. Selahaddin'in rol model niteliği, arkadaşlarıyla kurduğu ilişkilerde gösterdiği bağlılık ve tutarlılıkla güçlenmektedir. Bu bulgular, çocuklara yönelik çizgi filmlerde dostluk, dayanışma, sorumluluk ve sadakat gibi ilişki biçimlerinin karakterlerin davranışları ve olay örgüsü üzerinden işlendiğini ortaya koyan çalışmalarla uyumludur.²¹

2.2. YARDIM, HOŞGÖRÜ VE NEZAKET

Selahaddin'in insanlarla kurduğu ilişkilerde yardım etme, farklılıklara açık olma ve muhatabını incitmeyen bir dil kullanma birlikte öne çıkmaktadır. Zor durumda kalan kişiye destek olma, çatışma sırasında ölçüyü koruma ve hatasını kabul etme, karakterin insanlara yaklaşımını belirleyen başlıca özelliklerdir. Bu tutumlar Selahaddin'i çevresindeki kişilerin yaşadığı sorunlara kayıtsız kalmayan, çözüm arayan ve gücünü ölçülü kullanan bir kahraman olarak şekillendirmektedir.

Bölüm 24, 08:06'da kriz anında kurulan "başın çok büyük dertte... hâlâ çok geç değil... bunu düzeltebiliriz, yardım etmeme izin ver" yaklaşımı, Selahaddin'in zor durumda kalan kişiye yargılayıcı bir tavırla değil, çözüm arayışıyla yöneldiğini göstermektedir. Yardım teklifinin "bunu düzeltebiliriz" ifadesiyle kurulması, sorunun tek kişinin omuzlarına bırakılmadığını ve ortak bir sorumluluk olarak ele alındığını ortaya koymaktadır.

Bölüm 13, 04:59'da "yıl boyunca peşinden koştuğun çare... yardım etmek ve masumu korumak" ifadesinin "sonunda meyvesini verdi" sonucuna bağlanması, yardımın süreklilik ve emek gerektiren bir sorumluluk olarak ele alındığını göstermektedir. Masumu koruma yönündeki çabanın uzun bir zaman dilimine yayılması, Selahaddin'in geçici tepkilerle hareket etmediğini, başladığı işi sürdüren bir karakter olarak sunulduğunu ortaya koymaktadır.

Bölüm 17, 01:15'te "bu yardımlarınız için hepinize teşekkür ederim, siz olmasaydınız..." ifadesi, yardımın topluluk içindeki ilişkileri güçlendiren yönüne işaret etmektedir. Hemen ardından gelen "sadece yardım edebilmek gerçekten çok güzel; peki ya dostların, onlar da aynı şeyi hissediyorlar mı?" sorusu, yardım eden kişinin niyeti kadar yardımın karşı tarafta nasıl karşılandığını da gündeme getirmektedir. Böylece yardım, tek yönlü bir müdahale şeklinde ele alınmamakta, karşılıklı duygu ve ilişkilerin hesaba katıldığı bir davranış olarak işlenmektedir.

Bölüm 18,17:21'de "babam 'dönüp sana yardım etmemi söylemedi' dedi ama ben yine de ettim; o günden beri de konuşmuyoruz... Bunu neden yaptın?" diyalogu, yardım kararının kişisel bir bedel doğurabildiğini göstermektedir. Karakter, aile içindeki gerilimi göze alarak ihtiyaç duyana yardım etmeyi seçmektedir. Bu değerlendirme, prososyal televizyon içeriklerinin çocukların sosyal etkileşimleri ve yardım etme davranışlarıyla ilişkili olumlu sonuçlar ortaya koyduğunu belirten Mares ve Woodard'ın meta-analiz bulgularıyla uyumludur.²²

Selahaddin'in yardım anlayışı, kişilerin kökeni, inancı veya toplumsal konumuyla sınırlandırılmamaktadır. Bölüm 2, 23:40'ta Tarık'ın Dankın hakkında "Onun Frenk olduğunu biliyorsun değil mi?" sorusuna Selahaddin'in "Ne olmuş öyleyse" cevabını vermesi, onun kişileri mensup oldukları gruba göre değerlendirmedikçe göstermektedir. Dankın'ın Frenk olması, Selahaddin açısından dostluk kurulmasına engel oluşturmamaktadır. Bu yaklaşım, bölüm 10, 01:49'daki "onlar yabancı değil dostlarımız" ifadesinde de sürdürülmektedir. Selahaddin, "yabancı" olarak tanımlanan kişileri dostluk ilişkisi içinde değerlendirmekte ve grup kimlikleri arasındaki ayrımı ikinci plana almaktadır. Böylece karakter, farklı topluluklar arasında ilişki kurabilen ve ortak hareket alanı oluşturabilen bir kahraman olarak sunulmaktadır.

Bölüm 16, 17:58'de Tarık'ın "Şimdi sen hayatımızı bir kadına mı emanet ediyorsun? O bir kız..." şeklindeki itirazına Selahaddin'in "ne olmuş öyleyse" diyerek karşılık vermesi de benzer bir tutumu yansıtmaktadır. Selahaddin, karar verme ve sorumluluk üstlenme yeterliğini cinsiyet üzerinden değerlendirmemektedir. Bölüm 12'de eşkıyaların daha önce kendilerine zarar vermelerine rağmen Frenk saldırıları karşısında yardıma ihtiyaç duyduklarında desteklenmesi, yardımın geçmişteki çatışmalarla sınırlandırılmadığını göstermektedir. Karakterler, karşılıklı ilişkilerin içinde bulunduğu durumu dikkate almakta ve eski anlaşmazlıkların yeni bir haksızlığa gerekçe yapılmasına izin vermemektedir. Selahaddin'in insanlara yaklaşımında öfke ve intikam yerine ölçü, merhamet ve mevcut şartları değerlendirme öne çıkmaktadır.

Bu ölçülü tavır, Bölüm 18'de 22:48'deki "Adam yerde yatıyor bunu yapamazsın" tepkisinde açık biçimde görülmektedir. Yerde yatan ve kendisini savunamayacak durumda bulunan bir kişiye zarar verilmesine karşı çıkılması, gücün kullanımına bir sınır getirmektedir. Selahaddin'in içinde bulunduğu anlatı dünyasında üstünlük, karşı tarafı aşağılamak veya savunmasızlığından yararlanmak için kullanılmamaktadır. Bu yaklaşım, kahramanın gücünü kontrol edebilen ve çatışma sırasında insanlık sınırını koruyan bir karakter olarak sunulmasına katkı sağlamaktadır.

Aynı bölüm, 24:43'te Enise'nin "Bana ne kadar kızgınsınız... size yalan söylediğim için çok üzgünüm" ifadesi, ilişkilerin onarılmasında hatayı kabul etmenin önemini ortaya koymaktadır. İlişkilerde ölçüyü koruyan bu yaklaşım, gündelik konuşmalarda nezaket biçiminde sürdürülmektedir. Bölüm 24, 24:48'de "Teşekkür ederim general, nezaketinden babama bahsedeceğim. Ben sadece görevimi yapıyorum." ifadesi, sosyal bir ilişkide teşekkürün açıkça dile getirildiğini göstermektedir. Karakterler arasındaki statü farkı, minnetin ifade edilmesine engel

²² Marie Louise Mares, "Positive Effects of Television on Children's Social Interactions: A Meta-Analysis" 7 (2005), 301-322.

olmamaktadır. Nezaket, karşılıklı saygıyı ve güveni destekleyen bir ilişki biçimi olarak kullanılmaktadır.

Bölüm 17, 11:52’de “Pekâlâ söylediklerim için gerçekten çok üzgünüm, bunu kast etmemiştim.” ifadesi, kırıcı bir sözün ardından hatanın fark edilmesini ve ilişkinin onarılmasına yönelik sorumluluk alınmasını göstermektedir. Bölüm 18, 03:52’de “Çok teşekkürler, durun çok nazıksınız” cümlesi ise gündelik bir davranışın fark edildiğini ve teşekkürle karşılık bulunduğunu göstermektedir. Görsel-işitsel içeriklerde teşekkür etme, özür dileme ve çatışmayı tırmandırmayan bir dil kullanma gibi davranışların olumlu sosyal etkileşimleri destekleyebildiğini belirten çalışmalar da bu bulguyla örtüşmektedir.²³

Hoşgörü ve nezaket, anlatının gerilimli ortamlarında da korunmaktadır. On beşinci bölümde kahramanların insanları saldırılardan korurken çocuklara hikâye anlatmaları ve onları güldürmeleri, karakterlerin koruyucu yönünü gündelik insani ilişkilerle bir arada sunmaktadır. Mücadele ortamında çocukların duygularını dikkate almaları, Selahaddin ve arkadaşlarının çevrelerindeki kişilerin güvenliğinin yanında duygusal ihtiyaçlarıyla da ilgilendiklerini göstermektedir.

Bütün olarak değerlendirildiğinde yardım etme, hoşgörü ve nezaket, Selahaddin’in insanlarla kurduğu ilişkinin birbirini tamamlayan yönleridir. Yardım etme, zor durumda olan kişinin ihtiyacına yönelmeyi; hoşgörü, farklılıklar ve geçmiş çatışmalar karşısında ölçüyü korumayı; nezaket ise bu yaklaşımın gündelik ilişkilere yansıyan dilini oluşturmaktadır. Selahaddin’in yargılamadan çözüm araması, farklı kökenlerden kişilerle ilişki kurması, gücünü kontrol etmesi, özür ve teşekkür ifadelerine yer vermesi, onun merhametli, ölçülü ve güven veren bir kahraman olarak sunulmasını sağlamaktadır. Bu bulgular, çocuklara yönelik çizgi filmlerde yardım, hoşgörü ve nezaketin karakterlerin ilişkileri, tercihleri ve tekrar eden davranışları içinde işlendiğini ortaya koyan çalışmalarla uyumludur.²⁴

2.3. CESARET, SORUMLULUK VE LİDERLİK

Selahaddin’in cesareti, karşılaştığı tehlikeler karşısında düşünerek hareket etmesi, sorumluluk üstlenmesi ve gerektiğinde inisiyatif alması üzerinden işlenmektedir. Bu tutum, karakterin liderlik yönünün gelişmesine de zemin hazırlamaktadır. Selahaddin, tehlikeli durumlarda harekete geçen, çevresindeki kişileri bir araya getiren ve aldığı kararların sonuçlarını üstlenen bir kahraman olarak sunulmaktadır. Bununla birlikte karakterin zaman zaman hata yapması, duygularına yenilmesi ve aceleci davranması, liderlik çizgisinin anlatı boyunca gelişen bir süreç hâlinde kurulmasını sağlamaktadır.

Bölüm 1, 13:09’da “Kim olduğunu bilmemekte utanılacak hiçbir şey yok... Eğer yolunu bulmaya cesaretin yoksa, utan ve hoşça kal.” ifadesi, cesareti insanın kendi yolunu araması ve belirsizlik karşısında harekete geçmesiyle ilişkilendirmektedir. Selahaddin’in gelişiminde cesaret, tehlikeye atılma isteği kadar eksikliklerini kabul etme, öğrenmeye açık olma ve karşılaştığı güçlüklerden sonra yeniden deneme iradesini de kapsamaktadır.

Bu yönüyle cesaret, Selahaddin’in liderliğinin temel bileşenlerinden birini oluşturmaktadır. Karakterin sorumluluk almaktan kaçınmaması, tehlike anlarında çevresindeki kişileri yönlendirmesi ve gerektiğinde karar vermesi, onun grup içindeki konumunu belirlemektedir. Selahaddin’in liderliği hazır ve değişmez bir özellik olarak sunulmamakta, karşılaştığı olaylar ve yaşadığı başarısızlıklar içinde şekillenmektedir. Karakter bazen korkmakta, öfkelenmekte, acele etmekte ve yanlış kararlar verebilmektedir.

Selahaddin’in liderlik çizgisinde sabır, azim ve kendini geliştirme çabası önemli yer tutmaktadır. Başarı, tekrar çalışmanın, eksik kalan yönleri tamamlamanın ve yeni şartlara göre hazırlık yapmanın sonucu olarak sunulmaktadır. Karakter, yenilgi karşısında geri çekilmek yerine

²³ Theresa L. Silverman - Joyce N. Sprafkin, “The effects of Sesame street’s prosocial spots on cooperative play between young children” 24/2 (1979), 135-147.

²⁴ Sadioğlu vd., “Değerlerin Öğretiminde Çizgi Filmler: Rafadan Tayfa Örneği”.

hatasının nedenlerini anlamaya ve yeniden hazırlanarak mücadeleye devam etmeye yönelmektedir. Böylece liderlik, Selahaddin'in yaşadığı güçlükler karşısında gösterdiği dayanıklılık ve sorumluluk bilinciyle gelişmektedir.

Bölüm 10, 01:04-02:20 aralığında ateşkesin “yirmi yıldır ilk” olduğunun belirtilmesi ve “Şam'ı hafta sonuna kadar birlikte koruma” düşüncesinin gündeme gelmesi, Selahaddin'in liderliğinin çatışmaları yönetme ve farklı grupları ortak bir amaç etrafında buluşturma boyutunu ortaya koymaktadır. Şehrin korunması için birlikte hareket edilmesi, liderliğin kolektif sorumlulukla ilişkisini göstermektedir. Selahaddin'in bu süreçteki konumu, onun savaş alanındaki cesaretinin yanında uzlaşma, iş birliği ve ortak karar süreçlerinde de sınılandığını göstermektedir.

Aynı bölüm, 02:27-04:47 aralığında Selahaddin'in saray çevresine girmesi, General Necdet'in gelişi, konaklama ve resmî buluşmaya ilişkin düzenlemeler, karakterin farklı bir liderlik alanıyla karşılaşmasını sağlamaktadır. Selahaddin'in burada temsil, iletişim, zamanlama ve kurumsal kuralları dikkate alması gerekmektedir. Bu sahneler, liderliğin fiziksel mücadele kadar muhatapları tanıma, uygun bir dil kullanma ve mevcut şartlara göre hareket etme becerilerini de gerektirdiğini ortaya koymaktadır.

Karakterin liderlik isteği ile kişisel sınırları arasındaki gerilim, Bölüm 10, 24:10'daki “Çok sinir bozucusun... benim kaderim... büyük bir askeri lider olmak... insanlarımızı birleştirmek... düşmanlarımızı topraklarımızdan sürmek... bir günde kral olmak...” sözlerinde açık biçimde ifade edilmektedir. Selahaddin'in büyük hedefleri bulunmakla birlikte bunlara kısa sürede ulaşma isteği, karakterin henüz tamamlanmamış yönlerinden birini oluşturmaktadır. Bu sahne, onun liderlik arzusunun sabır, tecrübe ve özdenetimle dengelenmesi gerektiğini göstermektedir. Selahaddin'in olgunlaşması, hedeflerinden vazgeçmesiyle değil, bu hedeflere ulaşmak için kendisini geliştirmesi ve sorumluluklarını aşamalı biçimde üstlenmesiyle gerçekleşmektedir.

Cesaret ve liderlik arasındaki ilişki, karakterin güç kullanma biçiminde de görülmektedir. Selahaddin, karşılaştığı her soruna doğrudan mücadeleyle karşılık vermemekte, durumu değerlendirmekte ve çevresindeki kişilerin güvenliğini dikkate almaktadır. Gerekliğinde harekete geçmesi, gerektiğinde ise çatışmayı sınırlandırması, liderlik tutumunda muhakemenin belirleyici olduğunu göstermektedir. Cesaret bu çerçevede karar vermeyi ve sorumluluk üstlenmeyi sağlarken liderlik, bu kararların ortak amaç ve topluluk üzerindeki sonuçlarını gözetmeyi gerektirmektedir.

Selahaddin'in hata yapabilen ve tecrübeleriyle gelişen bir karakter olarak sunulması, onun çocuk izleyicinin yakınlık kurabileceği bir kahramana dönüşmesine katkı sağlamaktadır. Karakterin korku, öfke, acelecilik ve başarısızlıkla karşılaşması, gelişiminin aşamalarını izlenebilir hâle getirmektedir. Selahaddin'in hatalarının ardından yeniden sorumluluk alması ve mücadeleye devam etmesi, liderlik niteliğinin başarılarından olduğu kadar yaşadığı kırılmalardan da beslendiğini göstermektedir. Bu bulgular, çocukların animasyon karakterlerindeki cesaret, karar alma, sorumluluk üstlenme ve özdenetim gibi karakter güçlerini fark edebildiklerini belirten çalışmalarla uyumludur.²⁵ Çocuklara yönelik anlatılarda liderliğin kriz anlarında sorumluluk alma, hatalardan öğrenme, grubu yönlendirme ve doğru zamanda karar verme gibi davranışlar üzerinden kurulduğunu ortaya koyan çalışmalar da ulaşılan bulguları desteklemektedir.²⁶

2.4. ADALET VE BARIŞ ARAYIŞI

Selahaddin'in olaylar karşısındaki tutumunda adalet ile barış birbirini tamamlayan iki temel ilke olarak öne çıkmaktadır. Adalet, hakkın korunmasını, haksızlığın giderilmesini ve bozulan düzenin yeniden kurulmasını gerektirirken barış, çatışmayı sona erdirecek imkânların değerlendirilmesini ve tarafların ortak bir zeminde buluşturulmasını ifade etmektedir.

²⁵ Thirsa Stolk vd., “How film stories can inspire character strengths: A qualitative study among Dutch children”, (2024), 481-498.

²⁶ Peter D. Harms - Seth M. Spain, “Children's Stories as a Foundation for Leadership Schemas: More than Meets the Eye” 7 (2016).

Selahaddin bu çerçevede gücünü haksızlığı durdurmak, mağdurun hakkını korumak ve mümkün olduğunda çatışmayı sona erdirmek için kullanan bir karakter olarak sunulmaktadır.

Bölüm 1, 20:01'de "Elinde sana ait olmayan bir şey var... ve ben onu geri alacağım." ifadesi, Selahaddin'in adalet anlayışını hakkın sahibine teslim edilmesi üzerine kurduğunu göstermektedir. Haksız yere alınan bir şeyin geri verilmesi, bozulan dengenin düzeltilmesi açısından belirleyici kabul edilmektedir. Aynı bölümde 18:47'de Enise'nin "...çalmak değil mi? Sadece ödünç almak..." şeklindeki ifadesi, haksız bir davranışı farklı bir adlandırmayla meşrulaştırma çabasını yansıtmaktadır. Selahaddin ise bu gerekçeyi kabul etmeyerek, davranışın nasıl adlandırıldığından çok başkasının hakkını ihlal edip etmediğini esas almaktadır. Bölüm 23, 15:26'daki Şam savunması konuşmasında "...tam şu anda bir ordu Şam'ı yağmalıyor... sizin hakkınız olan şeyleri yağmıyorlar... Bu şehir bizim..." sözleri, yağmayı bütün şehrin düzenini ve güvenliğini bozan bir haksızlık olarak ele almaktadır. Şehrin korunması, ortak alanın, ortak emeğin ve insanların güvenliğinin korunması anlamına gelmektedir.

Bölüm 11, 23:30'da "Bu şehirden çaldıklarını insanlara geri vereceğiz bak." ifadesi, Selahaddin'in haksızlık karşısındaki amacını açık biçimde ortaya koymaktadır. Alınanların hak sahiplerine geri verilmesi, adaletin telafi ve onarım yönünü göstermektedir. Adalet arayışı, anlatıda barış imkânlarının korunmasıyla birlikte yürütülmektedir. Bölüm 14, 10:42'de "Beyler randevumuz yarın öğlendi ama o ön anlaşma yemeğini kaçırdı bu yapılmalıydı barışın biraz sabır gerektirdiği... Sadece biraz ama Frenk temsilcisi yarın öğlene kadar burada olmazsa barış görüşmeleri sona erer hepiniz sağ olun" ifadesi, barış sürecinin sabır, hazırlık ve tarafların sorumluluklarını yerine getirmesiyle sürdürülebildiğini göstermektedir. Görüşmelerin devamı, belirlenen zamana uyulmasına ve karşı tarafın ciddiye alınmasına bağlıdır.

Bölüm 14, 12:10'da "Şam savaşından sonra kralımız savaşa ne kadar yakın olduğumuzu fark etti. Bu barış konferansı bunun olmamasını sağlayacak. Yani zaman çok önemli. Geç kalmak büyük bir hakaret olur, konferans başlamadan son bulur." sözleri, barışın planlama, zamanlama ve karşılıklı saygı gerektirdiğini ortaya koymaktadır. Selahaddin'in içinde yer aldığı anlatı dünyasında barış, kendiliğinden oluşan bir durum değildir. Tarafların hazırlık yapması, sözlerine bağlı kalması ve uygun zamanda harekete geçmesi gerekmektedir.

Bölüm 17, 19:32'de "Hemşireler barış bizim ellerimizde." ifadesi, barışın kurulmasında sahadaki emeğin ve hayatı korumaya yönelik müdahalelerin önemini göstermektedir. Bölüm 23, 06:26'da "Eğer bir fırsat varsa sürekli barış için bunu değerlendirmeliyiz" ifadesi, barış imkânlarının zamanında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Selahaddin ve çevresindeki karakterler açısından barışı istemek, uygun şartlar oluştuğunda sorumluluk almayı ve somut adım atmayı gerektirmektedir. Bu yaklaşım, karakterin çatışmaları sürekli güç kullanarak çözmek yerine mevcut imkânları ve tarafların durumunu değerlendirdiğini göstermektedir.

Adalet ile barış arasındaki ilişki, Selahaddin'in çatışma yönetiminde belirginleşmektedir. Haksızlık karşısında sessiz kalmaması, hakkı sahibine teslim etmeye çalışması ve kamu düzenini koruması adalet yönünü oluştururken çatışmayı büyütmemesi, müzakere imkânlarını değerlendirmesi ve tarafları ortak bir amaç etrafında bir araya getirmesi barışçı yönünü oluşturmaktadır.

Bu çerçevede Selahaddin, adaleti koruyan ve barış için sorumluluk üstlenen bir kahraman olarak sunulmaktadır. Hakkın iadesini istemesi, mağdurun zararını dikkate alması, ortak alanı koruması, barış görüşmelerine önem vermesi ve uygun fırsatları değerlendirmesi, onun liderlik anlayışının temel yönleri arasında yer almaktadır. Adalet ve barış, Selahaddin'in gücü nasıl ve hangi amaçla kullandığını belirleyen ilkeler olarak karakter inşasına katkı sağlamaktadır.

Bu bulgular, ahlaki ilke ve tutumların çocuklara yönelik çizgi filmlerde karakterlerin davranışları ve olayların sonuçları üzerinden işlendiğini belirten araştırmalarla uyumludur.²⁷

²⁷ Şener Şentürk - Ayfer Keskin, "Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Millî ve Evrensel Değerler Açısından Değerlendirilmesi", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20 (05 Nisan 2019), 143-157.

Prososyal içerikli çizgi filmlerin saldırgan davranış ve saldırganlığa yönelik motivasyon üzerinde azaltıcı etkiler oluşturabildiğini ortaya koyan çalışmalar da barışçı davranışların anlatı içinde sunulmasının önemini desteklemektedir.²⁸

2.5. ÖZGÜRLÜK VE VATAN SEVGİSİ

Selahaddin'in özgürlük anlayışı, insan onuru, seçme iradesi ve içinde yaşadığı topluma karşı sorumluluk üzerinden şekillenmektedir. Özgürlük, karakterin kendi hayatına yön verebilmesini sağlarken, aidiyet bu iradenin toplumun güvenliği ve ortak geleceğiyle ilişkilendirilmesine imkân vermektedir. Şehrin korunması, sivilin güvenliğinin sağlanması ve ortak düzene sahip çıkılması, Selahaddin'in kahraman kimliğinde özgürlük ile vatan sevgisini bir araya getirmektedir.

Bölüm 17, 23:51'de "Kim olduğumuzu seçmekte özgür olmalıyız yoksa yaptığımız seçimlerin hiç anlamı olmaz" ifadesi, özgürlüğü kişinin kendi kimliği ve kararları üzerinde söz sahibi olmasıyla ilişkilendirmektedir. Selahaddin'in kendi güvenliğini sağlayarak tutsaklıktan kurtulma ile esir düşen arkadaşını kurtarma arasında yaptığı tercih, özgürlüğün sorumluluk gerektiren bir karar alanı olduğunu göstermektedir. Karakter, kendi hareket imkânını arkadaşlarının güvenliğini gözeterek kullanmakta ve seçiminin sonuçlarını üstlenmektedir.

İnsan onuru, Selahaddin'in özgürlük anlayışının temelini oluşturmaktadır. Bölüm 2, 16:16'da esirlere yönelik söylediği "Sizler insansınız, kendiniz ve Allah'tan başkasına ait değilsiniz. Eskiden özgürdünüz yine özgür olabilirsiniz ama bunun için savaşmalısınız." sözleri, insanın bir başkasının mülkü olamayacağı düşüncesini ifade etmektedir. Selahaddin, esirlerin içinde bulunduğu durumu kabul etmemekte, onları kendi iradelerini kullanmaya ve özgürlükleri için harekete geçmeye çağırılmaktadır. Bu yaklaşım, onun haksızlığa uğrayan kişileri edilgen biçimde korunan kişiler olarak değil, kendi hayatları üzerinde karar verebilen öznel olarak gördüğünü göstermektedir.

Özgürlük anlatıda geçmiş kuşakların fedakârlığıyla da ilişkilendirilmektedir. Bölüm 1, 08:02'de yaşlı bilgenin çocuklara söylediği "O gün birçok askerimiz şehit düştü sizler özgür olabilirsiniz diye canlarını feda ettiler" sözleri, mevcut özgürlüğün geçmişte verilen mücadeleler sonucunda kazanıldığını hatırlatmaktadır. Özgürlüğün korunması, bu fedakârlığın taşıdığı sorumluluğun sürdürülmesine bağlanmaktadır. Aynı sahne vatanın savunulması ile özgürlüğün devamı arasında doğrudan bir ilişki kurmaktadır.

Bu sorumluluk, Bölüm 1, 03:35'te geçen "...görevinizi yapın ve şehrinizi koruyun," ifadesinde somut bir görev hâline gelmektedir. Şehrin korunması, insanların yaşadığı ortak alanın, güvenliğin ve düzenin korunmasını kapsamaktadır. Selahaddin ve çevresindeki karakterlerin şehir savunmasına katılması, aidiyet duygusunun davranışa dönüşmesini sağlamaktadır. Kahramanlık bu sahnelerde görevini yerine getirme, doğru yerde durma ve tehlike karşısında sorumluluk alma üzerinden gelişmektedir.

Bölüm 10, 15:26'da "...tam şu anda bir ordu Şam'ı yağmalıyor... atalarınızın mezarlarında kemikleri sızlayacak. Bu şehir bizim..." sözleri, Şam'ı tarihsel hafıza ve ortak aidiyet alanı olarak sunmaktadır. "Bu şehir bizim" ifadesi, şehrin korunmasını herkesin katılması gereken ortak bir sorumluluğa dönüştürmektedir. Yağma karşısında harekete geçilmesi, vatan sevgisiyle ilişkilendirilmektedir.

Bu çağrının ardından Bölüm 10, 16:32'de söylenen "Herkes yerini korusun..." komutu, ortak savunmanın disiplinli biçimde yürütüldüğünü göstermektedir. Karakterler, görev paylaşımı yaparak ve bulundukları yeri koruyarak şehir savunmasına katılmaktadır. Selahaddin'in liderliği de topluluğun hareketini düzenleme, paniği önleme ve herkesin sorumluluğunu belirleme üzerinden gelişmektedir.

²⁸ Qian Zhang, "Positive Effects of Prosocial Cartoon Viewing on Aggression Among Children: The Potential Mediating Role of Aggressive Motivation", (2021).

Şehrin korunması sivil güvenliğini de kapsamaktadır. Bölüm 24, 04:36-05:42 arasında “Mahalleyi korumamız gerekiyor; bütün siviller evlerinde kalmak zorundadır... babamı korumakla meşguller,” ifadeleri, savunmanın toplum düzeyindeki karşılığını göstermektedir. Sivillerin güvenli alanlarda tutulması, aile fertlerinin korunması ve mahallede düzenin sağlanması, Selahaddin’in içinde bulunduğu topluluğun koruyucu sorumluluğunu ortaya koymaktadır.

Aidiyet anlayışı, bölüm 1, 09:12-10:01 arasındaki “...orduya katıldı, Sultan için savaş...” ifadelerinde devlet ve siyasal düzenle ilişkilendirilmektedir. Orduya katılmak ve şehrin savunmasına katkıda bulunmak, ait olunan topluluğun geleceğine karşı sorumluluk üstlenmek anlamına gelmektedir. Karakterlerin aileleriyle ilgili kaygıları ile şehrin güvenliğine yönelik görevleri aynı anlatı içinde birleşmekte, kişisel bağlar toplumsal sorumluluğun bir parçasına dönüşmektedir.

Selahaddin’in özgürlük ve aidiyet anlayışı, bireysel irade ile toplumsal düzen arasında bir ilişki kurmaktadır. Kişinin kendi kimliğini ve yönünü seçebilmesi önem taşırken, bu seçimlerin başkalarının güvenliği ve hakları üzerindeki sonuçları da dikkate alınmaktadır. Özgürlük bu bakımdan kişinin dilediği gibi hareket etmesinden çok, kendi iradesini sorumluluk içinde kullanabilmesiyle anlam kazanmaktadır.

Vatanın korunması Selahaddin’in karakterinde aidiyet, fedakârlık ve sorumlulukla birlikte gelişmektedir. Şehri savunması, sivilleri koruması ve ortak düzenin sürdürülmesi için görev üstlenmesi, onun topluluğuna bağlı bir kahraman olarak sunulmasını sağlamaktadır. Selahaddin’in vatanla ilişkisi, yaşadığı mekâna duyduğu yakınlığın yanında o mekânda yaşayan insanların güvenliğini ve özgürlüğünü koruma çabasına dayanmaktadır. Çocuklara yönelik yerli çizgi filmler üzerine yapılan çalışmalar, millî aidiyet ve toplumsal sorumluluğun görev alma, düzeni koruma, birlikte hareket etme ve ortak alanlara sahip çıkma gibi davranışlar üzerinden işlendiğini göstermektedir. Özgürlüğün çocuklar tarafından anlaşılmasında görsel anlatıların ve somut davranış örneklerinin önemini ortaya koyan araştırmalar da bu bulguları desteklemektedir.²⁹

2.6. AİLENİN ÖNEMİ

Çizgi dizide aile teması, karakterlerin değer dünyasını ve ilişki kurma biçimlerini şekillendiren belirleyici bir referans çerçevesi olarak sunulur. Bu kurgu, çocuk izleyiciye aileyi yalnızca “birlikte yaşanan yer” ya da “yakınlık hissi” olarak değil, kültürel aktarımın gerçekleştiği, sorumluluğun öğretildiği ve güvenin olduğu bir yapı olarak okuma imkânı vermektedir. Bölüm 1, 05:35’de geçen diyalog bu çerçeveyi somutlaştırır: “Şahin, bu kılıç iki nesildir ailemizde ve hiç onursuz anılmadı, eminim asla anılmayacak.” “Teşekkür ederim baba.” “Ben de gitmek istiyorum.” “Büyüdüğün zaman küçük kardeş.” “Ve uzadığın zaman...” “Yeterince büyüdüğünce dünyayı beraber gezeceğiz ve maceralar yaşayacağız.” “Söz mü?” “Söz veriyorum Selahaddin.” Burada kılıcın aile içinde korunması, emanet bilinci ve aile itibarının sürdürülmesiyle ilişkilendirilirken Şahin’in verdiği söz, aile içindeki güven ve bağlılığı göstermektedir.

Dizide aile, kriz anlarında yön veren bir pusula gibi de çalışır. Bölüm 4, 01:05’te “Yola devam etmeliyiz... Kervanı Şam’a götürün... birkaç kilometre ileride bir kasaba var, ailem orada, uzakta değil.” sözleri, aileyi somut bir hedef ve sığınak olarak konumlandırarak çocuğa tehlike ve belirsizlik anlarında “güvenli adres” fikrinin nereden beslendiğini gösterir. Aynı bölümde (23:27) “Peki nereye gideceksiniz... dışarıda bir yerlerde huzur var... bizimle gelebilirsin. Hayır, yerim ailemin yanı, tekrar buluşuncaya kadar çalışmaya devam.” cümlesi, huzuru uzak bir maceraya değil, ait olunan ilişki alanına bağlayarak çocuk izleyici burada “aidiyet”in yalnız duygusal bir bağ değil, emek ve vefa ile sürdürülen bir yönelim olduğunu öğrenir.

Öte yandan dizi, “aile”yi zaman zaman dostluk halkasıyla genişleterek aile işlevinin sosyal ağlar içerisinde de üretilebildiğini gösterir. Bölüm 25, 24:06’da “Ama hayatta olmamın tek sebebi

²⁹ Aydın, “Din ve Değerler Eğitimi Açısından “Bilal”.

sizlersiniz; siz benim dostumsunuz, ailemsiniz, yalnız değilim... söz veriyorum bunu bir daha asla unutmayacağım.” vurgusu, aile dilinin yalnız akrabaliğa değil, güven ve sorumlulukla kurulan ilişkilere de taşınabileceğini açığa çıkarır. Bu dönüşüm çocuk izleyiciye iki şeyi aynı anda öğretir: “Aile” sadece kan bağı değildir; güven duyulan, korunan ve emek verilen bağlar da aile işlevi görebilir. Bu bulgular, çocuklara yönelik görsel-işitsel içeriklerde aile temsillerinin çocuklara emanet bilinci, güven, söz ve süreklilik gibi değerleri ebeveyn-çocuk etkileşimi ve aile rolleri üzerinden modelleyerek aktardığını vurgulayan çalışmalarla uyumludur.³⁰

2.7. TEVEKKÜL

Dizide tevekkül teması, kimi sahnelerde “tevekkül” kelimesiyle doğrudan yansıtılmakla birlikte, daha yaygın biçimde dua kalıpları, Allah’a güven, kader-misyon dili, sabır vurgusu ve kriz anlarında sükûneti koruma gibi işaretlerle anlatının doğal akışı içerisinde kurulmaktadır. Bu yönüyle tevekkül kavramsal bir öğreti şeklinde değil yaşanan durumların içine yerleştirilen yaşanabilir bir dil üzerinden çocuk izleyiciye sezdirilmektedir. Çocuğa bakan tarafta bu kurgu, “başımıza bir şey gelince sadece korkmak veya öfkeye kapılmak zorunda değiliz” fikrini güçlendirir. Dua etmek, sakinleşmek, elinden geleni yapmak ve sonucu Allah’a emanet etmek gibi bir iç düzen önererek tevekkülün, pasif bir bekleyiş değil kaygıyı yönetmeye yarayan bir dayanıklılık çağrışımı oluşturur.

Tevekkülün daha aktif ve umut taşıyan yönü ise karakterlerin çabayı öne alıp sonucu Allah’a bırakmasıdır. Umutsuzluk anlarında bile sığınılan güç kaynağı burasıdır. En yalın ve sık kullanılan ifade tehlikeli bir göreve çıkılırken veya bir ayrılık anında duyulur. Bölüm 1, 22:55’te “Allah yardımcın olsun” cümlesi, bu teslimiyetin en belirgin işaretidir. Burada çocuk izleyiciye sezdirilen mesaj, “korkma” diye duyguyu bastırmak değil korkuya rağmen iyi dilek, dua ve moral üzerinden dayanışmayı sürdürmektir. Aynı zamanda “yardım” vurgusu tevekkülü “ben tek başıma hallederim” iddiasından çıkarıp, destek istemeyi ve destek vermeyi meşru kılar.

Selahaddin’in bireysel özgürlük arayışına rağmen, en yakınları tarafından onun “daha büyük bir görev”e çağrıldığı sık sık hatırlatılır. Bölüm 3’te 23:26’da Ömer’in Selahaddin’e büyük bir askerî lider olmanın onun kaderi olduğunu söylemesi, bireysel iradenin nihayetinde daha büyük bir ilahi plana hizmet ettiği fikrini pekiştirir. Çocuk açısından bu vurgu, ben ne istersem olur türü sınırsız bir benlik anlatısı üretmektense sorumluluk fikrini öne çıkarır. Yetenek bir emanet olarak anlaşılır, güç bir görev olarak konumlanır ve liderlik yük almayı gerektiren bir tutum hâline gelir. Böylece tevekkül, çocukta iki uç eğilimi dengeler. Bir yanda nasıl olsa kader diyerek bırakma eğilimi, diğer yanda her şey benim kontrolümde diyerek kendini aşırı yükleme eğilimi bulunur. Dizi, bu iki uç arasında emek, sükûnet ve emanet anlayışını merkeze yerleştirir.

Dolayısıyla tevekkül, dizide aksiyon ve mücadele ne kadar yoğun olursa olsun karakterlerin ruh dünyasında korudukları sükûnetin ve teslimiyetin kaynağıdır. Ama bu teslimiyet, hareketsiz bir kabullenışten ziyade duyguyu toparlayıp yeniden eyleme geçmeyi mümkün kılan bir iç dayanak gibi çalışır. Çocuk izleyiciye bakan yönüyle bu tema, çok somut bir beceri öğretir; kriz anında “dur, nefes al, dua et, plan yap, elinden geleni yap, sonucu Allah’a bırak”. Böylece çocuk, korku ve belirsizlik karşısında ya da bir hata yaptığında “ben bittim” yerine “yeniden deneyebilirim” diyebilecek bir psikolojik zemin kazanır. Bu bulgular, bazı çizgi film incelemelerinde “tevekkül anlayışının” çocukların takip edebileceği bir anlatı hattı içinde, karakterlerin yaşadığı durumlar ve kullandıkları dil üzerinden görünür kılındığının belirtilmesiyle literatürle uyumludur.³¹

³⁰ Jessica D. Zurcher vd., “The Portrayal of Families across Generations in Disney Animated Films” 7/47 (2028).

³¹ Zeynep Arıcı, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dijital Bir Araç Olarak Çizgi Filmler”, *Bezgek Yabancılar Türkçe Öğretimi Dergisi* 4/4 (15 Aralık 2025), 337-350.

SONUÇ

Bu çalışma, 26 bölümlük *Selahaddin (Salâhuddîn)* çizgi dizisinde Selahaddin Eyyûbî'nin çocuk izleyiciye nasıl bir kahraman ve rol model olarak sunulduğunu incelemiştir. Bölümlerin Arapça özgün sürümleri ile Türkçe dublajları birlikte değerlendirilmiş, Selahaddin'in olaylar karşısındaki tutumları, karar verme biçimi, diğer kişilerle kurduğu ilişkiler ve davranışlarının anlatı içindeki sonuçları sahne temelli olarak çözümlenmiştir.

Bulgular, Selahaddin'in cesaret, kararlılık, sorumluluk, özenetim ve adalet anlayışı etrafında oluşturulan bir kahraman olarak sunulduğunu göstermektedir. Karakterin örnekliği, fiziksel gücünden çok arkadaşlarını koruması, haksızlık karşısında sorumluluk üstlenmesi, kararlarının sonuçlarını gözetmesi ve güçlükler karşısında kararlılığını sürdürmesi üzerinden kurulmaktadır. Bu yönüyle kahramanlık, güç kullanma becerisi kadar doğru zamanda sorumluluk alma ve başkalarının haklarını gözetme ile ilişkilendirilmektedir.

Arkadaşlık ve aile ilişkileri, Selahaddin'in bağlılık ve sorumluluk anlayışının geliştiği başlıca alanları oluşturmaktadır. Arkadaşlarıyla iş birliği yapması, onların görüşlerini dikkate alması, zor zamanlarda yanlarında durması ve ortak hedefler doğrultusunda hareket etmesi, karakterin sosyal yönünü ortaya koymaktadır. Ailesiyle kurduğu ilişki ise aidiyet, dayanışma ve sorumluluk duygusunun oluşmasında etkili bir unsur olarak anlatıya yansımaktadır.

Selahaddin'in haksızlıklar karşısındaki tutumu, karakter sunumunun önemli yönlerinden biridir. Karakter, mağduriyetleri gidermeye, hakkı teslim etmeye ve ortaya çıkan zararları telafi etmeye çalışmaktadır. Çatışma anlarında koşullara göre mücadele etmesi, görüşmeye yönelmesi, uygun zamanı beklemesi veya birlikte hareket etmeyi tercih etmesi, kararlarını içinde bulunduğu şartlara göre verdiğini göstermektedir.

Karakterin zaman zaman hata yapması, acele etmesi ve zorlanması, anlatının inandırıcılığını artırmaktadır. Hatasını fark etmesi, davranışını yeniden değerlendirmesi ve sonuçların sorumluluğunu üstlenmesi, Selahaddin'in gelişime açık bir kahraman olarak kurgulandığını göstermektedir. Liderliği de arkadaşlarını dinlemesi, gerektiğinde inisiyatif alması, grubun güvenliğini gözetmesi ve kararlarının sorumluluğunu taşıması üzerinden işlenmektedir.

Yapımda Selahaddin Eyyûbî'nin tarihsel kişiliği, çocukların yakınlık kurabileceği genç bir çizgi kahraman biçiminde yeniden yorumlanmıştır. Karakterin yaşı, görünümü, arkadaşlık ilişkileri ve gündelik hayatı çocukların takip edebileceği bir anlatı içinde düzenlenmiş, tarihsel şahsiyetin kahraman kimliği ise korunmuştur. Böylece Selahaddin, çocuk izleyicinin davranışlarını izleyebileceği, kararlarını değerlendirebileceği ve duygusal bağ kurabileceği bir rol model olarak sunulmuştur.

Araştırma, dizinin anlatı yapısı ve karakter sunumuyla sınırlıdır. Çocukların Selahaddin karakterini nasıl algıladıkları ve hangi özelliklerini örnek aldıkları doğrudan incelenmemiştir. Gelecek araştırmalarda çocuklarla yapılacak görüşmeler ve yapılandırılmış izleme etkinlikleri, karakterin çocuk izleyici üzerindeki karşılığının daha somut biçimde değerlendirilmesine katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

Arıcı, Zeynep. "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dijital Bir Araç Olarak Çizgi Filmler". *Bezgek Yabancılar Türkçe Öğretimi Dergisi* 4/4 (15 Aralık 2025), 337-350. <https://doi.org/10.56987/bezgek.1769907>

Ateş, Mehmet Ali vd. "Pisi Çizgi Filminin İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi". *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 25 (29 Ocak 2021), 506-522.

Ay, Hamide - Yangil, M. Kürşad. "KRAL ŞAKİR ÇİZGİ FİLMİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ". *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 14/2 (31 Aralık 2021), 45-60.

Aydin, Suat. "Din ve Değerler Eğitimi Açısından 'Bilal: Özgürlüğün Sesi' Animasyon Filminin İncelenmesi". *İlahiyat Akademi* 21 (29 Haziran 2025), 411-448. <https://doi.org/10.52886/ilak.1647655>

Cebeci, Suat - Demir, Recep. "Çizgi Filmler Çocuklara Neyi Vaat Ediyor?" *Diyanet İlmi Dergi* 54/1 (16 Nisan 2018), 139-170. <https://doi.org/10.61304/did.420956>

Çinemre, Semra. "Diyanet TV Çizgi Filmlerinin 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğretim Programında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi". *Değerler Eğitimi Dergisi* 19/41 (25 Haziran 2021), 207-243. <https://doi.org/10.34234/ded.857721>

Gibb, Sir Hamilton. *The Life of Saladin: From the Works of Imad ad-Din and Baha ad-Din*. London: Oxford University Press, 1973.

Harms, Peter D. - Spain, Seth M. "Children's Stories as a Foundation for Leadership Schemas: More than Meets the Eye" 7 (2016).

Kaya, Ayşe Emre - Atuk, Fatma Gökçen. "Çocuklarda Din Dilinin Oluşturulması: Çizgi Filmler Örneği". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 7/12 (15 Mart 2020), 51-92.

Mares, Marie Louise. "Positive Effects of Television on Children's Social Interactions: A Meta-Analysis" 7 (2005), 301-322.

Sadioğlu, Ömür vd. "Değerlerin Öğretiminde Çizgi Filmler: Rafadan Tayfa Örneği". *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 19/3 (30 Aralık 2018), 240-251. <https://doi.org/10.17679/inuefd.333173>

Septianti, Fitria - Hafidz, Nur. "Strengthening Children's Religious And Moral Values In Shamil And Dodo Cartoon Film". *Child Education Journal* 3/1 (2021), 49-64.

Silverman, Theresa L. - Sprafkin, Joyce N. "The effects of Sesame street's prosocial spots on cooperative play between young children" 24/2 (1979), 135-147.

Stolk, Thirsa vd. "How film stories can inspire character strengths: A qualitative study among Dutch children", 481-498.

Surawan, Hamdanah - Fahmi, Noor. "Cartoon Film As A Medium of Moral Education for Early Children". *Jurnal Pendidikan Anak Usia Dini* 7/4 (2023), 44214430.

Şentürk, Şener - Keskin, Ayfer. "Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Milli ve Evrensel Değerler Açısından Değerlendirilmesi". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20 (05 Nisan 2019), 143-157. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.548307>

Şentürk, Şener - Keskin, Ayfer. "Rafadan Tayfa Çizgi Filminin Milli ve Evrensel Değerler Açısından Değerlendirilmesi". *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 20 (05 Nisan 2019), 143-157. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.548307>

Uslu, Rumeysa - Kocaman, Kasım. "Ramazan Tayfa Çizgi Filminin Din ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi". *Talim* 5/2 (31 Aralık 2021), 128-142.

Yıldırım, Ali - Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013.

Yıldırım, Rabia. "Din ve Değerler Eğitimi Açısından 'Tay' Animasyon Sinema Filminin İncelemesi". *İlahiyat Akademi* 16 (31 Aralık 2022), 63-82. <https://doi.org/10.52886/ilak.1204432>

Yorulmaz, Bilal - Tanrıverdi, Mukaddes Zikra. "Din ve Değerler Eğitimi Açısından Keloğlan Çizgi Filminin Değerlendirilmesi". *Sinema ve Din*, 29-51.

Zhang, Qian. "Positive Effects of Prosocial Cartoon Viewing on Aggression Among Children: The Potential Mediating Role of Aggressive Motivation".

Zurcher, Jessica D. vd. "The Portrayal of Families across Generations in Disney Animated Films" 7/47 (2028).

STRUCTURED ABSTRACT

Audio-visual media have become increasingly influential in children's meaning-making processes, particularly in religious education. Animated series can present observable models of behavior by embedding characters' decisions, relationships, struggles, and development within a narrative structure. In this respect, children's engagement with an animated character is shaped not only by what the character says but also by how the character responds to difficulties, uses power, relates to others, and faces the consequences of his or her actions. Within this framework, the present study examines Selahaddin (Saladin), a 26-episode animated series, to explore how a historically and religiously significant figure is reconstructed as a child-oriented hero and role model. The study focuses on the qualities attributed to Selahaddin, the ways in which these qualities emerge through events and relationships, and the narrative choices through which his historical identity is adapted to the world of children. Although previous research on animated productions has largely examined moral and religious content, symbolic representations, and messages conveyed to children, studies addressing the transformation of a historical figure into a child hero and the construction of his role-model character remain relatively limited. The study was conducted within a qualitative research framework using document analysis and qualitative content analysis. The dataset consisted of all 26 episodes of the series. Each episode was viewed first in its original Arabic version and then in its Turkish-dubbed version. The Arabic version was used to examine the original meaning of the dialogues and the narrative context, while the Turkish version was used to compare differences in expression and to systematically analyze the dialogues. The scene was adopted as the unit of analysis. A scene was defined as a narrative segment developing within a coherent unity of time, place, or event. During the coding process, attention was given to Selahaddin's responses to events, the reasons underlying his decisions, his approaches to problem-solving, his relationships with other characters, his assumption of responsibility, his use of power, and the consequences of his actions. Dialogues, behaviors, and the narrative context of each scene were considered together. In the first stage, scenes related to the research questions were analyzed through descriptive coding. In the second stage, similar codes were compared and grouped under broader themes reflecting the recurring qualities and behavioral patterns through which Selahaddin's character is constructed. The findings indicate that Selahaddin is portrayed as a courageous, determined, responsible, compassionate, and justice-oriented young hero. His courage is expressed through thoughtful action, the protection of others, and the willingness to assume responsibility in difficult situations. His leadership develops gradually through experience, mistakes, perseverance, cooperation, and the consequences of his decisions. He is not represented as an infallible or unattainable hero. Rather, he sometimes acts hastily, becomes emotionally overwhelmed, makes mistakes, and subsequently reassesses his behavior. This developmental portrayal strengthens the credibility of the character and makes his growth observable throughout the narrative. Selahaddin's relationships with his friends and family also play a central role in the construction of his character. Friendship is associated with trust, loyalty, helping

others, and remaining committed during periods of difficulty. His family relationships contribute to his sense of belonging, responsibility, and continuity. His approach to people from different social, cultural, and religious backgrounds is marked by openness, compassion, and restraint. In situations of conflict, he evaluates circumstances, considers the safety and rights of others, and chooses among struggle, negotiation, patience, and collective action. The series also portrays Selahaddin's understanding of justice through his efforts to protect rights, remedy injustice, and restore what has been taken from others. His commitment to peace is reflected in his willingness to consider negotiation, timing, cooperation, and opportunities to prevent further conflict. Freedom is connected to human dignity, personal choice, and responsibility, while the protection of the city and civilians is presented as an expression of belonging and public responsibility. Religious orientation is incorporated into the character's responses to uncertainty and hardship through prayer, trust in God, patience, and continued effort. In conclusion, Selahaddin (Saladin) reconstructs a historical figure as a young hero with whom children may establish emotional and narrative proximity. The character is shaped through his decisions, relationships, mistakes, responsibilities, and gradual development rather than through direct moral instruction. The series preserves the heroic identity associated with Saladin while adapting his age, social world, and everyday experiences to a child-oriented narrative. The study is limited to the narrative structure and character representation of the series and does not directly examine audience reception. Future research may investigate how children interpret Selahaddin's character, which qualities they identify with, and how they relate the character's actions to their own lives.